

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 29/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 10 ja 18 §:n muutta- misesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä marraskuuta 2005 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 10 ja 18 §:n muuttamisesta (HE 191/2005 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Anneli Sollo, sosiaali- ja terveysministeriö

- johtaja Timo Laakso, Vakuutusvalvontavirasto
- talousjohtaja Tapio Oksanen, Työttömyysvakuutusrahasto
- lakimies Jarmo Pätäri, Akava ry
- asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- pääekonomisti Jarkko Soikkeli, Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että laissa määriteltäisiin vuoden 2006 maksut työttömyysvakuutusmaksujen uusiksi lähtötasoiksi. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu vuonna 2006 olisi 0,58 prosenttia palkasta ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksu 0,75 prosenttia palkasta palkkasumman 840 940 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 2,95 prosenttia palkasta.

Palkansaajan maksu nousisi vuodesta 2005 0,08 prosenttiyksikköä ja työnantajan keskimääräinen maksu 0,12 prosenttiyksikköä. Työnantajan maksun korotuksesta 0,04 prosenttiyksikköä

aiheutuu muutosturvaan liittyvien työllistymisohjelmallisten rahoittamisesta.

Maksujen määrittelyn periaatteisiin ei esityksellä puututa.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi työttömyysvakuutusrahaston lainanottomahdollisuutta. Voimassa olevan lain mahdollistama valtiontakaus ehdotetaan koskemaan vain niitä vakavan suhdannetaantumien tilanteita, joissa suhdannepuskuri on alijäämäinen ja rahasto joutuu turvautumaan lainaan lakisääteisten menojensa rahoittamiseksi. Maksuvalmiuden turvaamiseksi työttömyysvakuutusrahasto voisi ottaa lainaa Vakuutusvalvontaviraston suostumuksella.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Työttömyysvakuutusrahastolla on maksuvalmiuden turvaamiseksi ja suhdannevaihteluista johtuvien työttömyysvakuutusmaksujen muutosten tasaamiseksi suhdannepuskuri, jonka enimmäismäärä ja suhdannetaantumassa mahdollinen alijäämä on rajoitettu 3,6 prosentin työttömyysastetta vastaavaan määrään. Suhdannepuskurin määrä ylitti vuosina 2001—2003 lakisääteisen maksimin. Vuoden 2004 lopussa puskurin koko oli 219 miljoonaa euroa, kun lain sallima enimmäismäärä oli 598 miljoonaa euroa. Suhdannepuskurin tarkoituksena on turvata maksujen tason vakaus ja rahoituksen riittävyys keräämällä rahastoon ylijäämää noususuhdanteissa ja purkamalla rahastoa laskusuhdanteissa. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että lakiehdotuksen 10 §:ssä säädetty mahdollisuus antaa valtioneuvoston takaus työttömyysvakuutusrahaston lainojen vakuudeksi rajataan niihin tilanteisiin, joissa suhdannepuskuri on alijäämäinen. Myös rahaston lainanottomahdollisuutta maksuvalmiuden turvaamistilanteissa valiokunta pitää tarpeellisenä.

Valiokunta toteaa, että viime vuosina työttömyysmenot ovat kasvaneet huolimatta siitä, että työttömyysaste on alentunut. Työttömyyden hinnan nousuun on vaikuttanut muun muassa yli 57-vuotiaille maksettavien lisäpäivämenojen kasvu. Työttömyysvakuutusrahaston rahoitusosuus näistä on 94,5 prosenttia. Myös päivärahojen tasot ovat nousseet muun muassa korotettujen ansio-osien ja työllistymisohjelmallisien vuoksi. Vuoden 2005 eläkeuudistus on puolestaan aiheuttanut eläketurvakeskukselle ja val-

tion eläkerahastolle maksettavien vakuutusmaksujen kasvua. Menojen kattaminen edellyttää vakuutusmaksujen nostamista, jottei suhdannepuskuri edelleen alenisi.

Palkansaajan ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksun muutokset on lain 18 §:n 3 momentin mukaan määrättävä siten, että ne jakautuvat tasan työnantajan ja palkansaajan maksun kesken. Maksujen vahvistaminen vuosittain kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Nyt ehdotettu maksujen muuttaminen lain tasolla johtuu siitä, että muutosturvaan liittyvät työllistymisohjelmallisat on tarkoitus rahoittaa työnantajan työttömyysvakuutusmaksua korottamalla. Työnantajan maksua korotetaan tämän vuoksi 0,04 prosenttiyksikköä palkansaajan maksua enemmän. Kuluvana vuonna työnantajan maksu on 0,7 prosenttia palkkasummarajaan (840 940 euroa) asti ja sen ylittävältä osalta 2,8 prosenttia palkasta. Lainmuutoksen jälkeen työnantajan maksuprosentit olisivat 0,75 ja 2,95. Maksujen porrastuksen palkkasummaraja on säilynyt samana jo vuodesta 1995. Valiokunta toteaa, että palkkasummarajan ylittyessä työnantajan työttömyysvakuutusmaksu nousee varsin voimakkaasti (2,2 prosenttiyksikköä) ja katsoo, että porrastuksen tarkoituksenmukaisuutta ja ajantasaisuutta tulisi jatkossa selvittää.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Paula Risikko /kok
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Arto Seppälä /sd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Osmo Soininvaara /vihr
	Anneli Kiljunen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löf /r	Raija Vahasalo /kok
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Aila Paloniemi /kesk	Tuula Väättäinen /sd.
	Leena Rauhala /kd	

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää,
valiokuntaneuvos Harri Sintonen.